

SYKE – Syventävä keskustelu

Kuvamateriaali kouluun, kotiin, oppilashuoltoon ja muihin tilanteisiin, joissa keskustellaan nuoren kanssa

Mikä se on? SYKE sisältää nuoren arkeen liittyviä kuvakortteja, sanakortteja ja alustan. Sijoittamalla kortteja kolmiosaiselle alustalle nuori jäsentää elämänsä ja kertoo kokemuksistaan, haasteistaan ja vahvuuksistaan itselleen sopivalla tavalla.

Mihin se perustuu? Teoreettisesti SYKE perustuu myönteiseen tunnistamiseen sekä positiivisella tavalla nähdyksi, kuulluksi ja osalliseksi tulemiseen. Kortit tukevat nuoren ilmaisua ja keskustelun dialogisuutta. Ne tuovat kohtaamiseen mukavaa tunnelmaa ja toiminnallisuutta.

Kuka voi käyttää? SYKE:tä voi käyttää esimerkiksi opettaja, ohjaaja, psykologi, terapeutti, sosiaalityöntekijä, kuraattori, terveydenhoitaja tai huoltaja. Käyttäjä soveltaa materiaalia keskustelun tarpeen ja oman ammatillisen kehityksensä puitteissa siten, että nuorelle tärkeät aiheet tulevat arvostavasti ja luottamuksella kohdatuiksi.

Mitä kannattaa huomioida? Aluksi on tärkeä kertoa osallistujille Sykkeen idea, tapaamisen aihe ja tietosuoja. Nuori voi käsitellä korttien kanssa asioitaan hyvinkin henkilökohtaisesti tai pitäytyä yleisellä tasolla. Hän voi tulkita kortteja omista lähtökohdistaan, esimerkiksi sanan kulttuuri voi mieltää joko kulttuuriseen taustaan tai kulttuurin harrastamiseen liittyväksi. Tapaamisessa on hyvä puhua tilannekeskeisesti arjen haasteista ja iloista sen sijaan, että puhuisi muodossa ”sinun haasteesi ja ilosi”. Keskustelussa käsitellään iloja ja onnistumisia yhtä lailla kuin etsitään ratkaisuja hyvinvoinnin haasteisiin ja asetetaan konkreetteja tavoitteita. Lopuksi tärkeät asiat dokumentoidaan kirjoittamalla ja/tai valokuvaamalla. Mikäli tilanteessa ilmenee tuen tarpeita tai turvallisuuteen liittyviä huolenaiheita, aikuinen tarjoaa tukea tai ohjaa nuoren välittömästi tuen piiriin.

Esimerkki korttien käytöstä nuoren hyvinvointia tukevassa keskustelussa:

1. Pyydä nuorta sijoittamaan itselleen merkityksellisiä kuvakortteja alustalle, jossa on hymynaama, perusnaama ja suru-naama. Hän laittaa vasempaan reunaan hyvin sujuvia, iloa ja voimia tuovia asioita, keskelle tavanomaisia asioita, oikeaan niitä, jotka vievät voimia, stressaavat tai eivät suju.
2. Pyydä nuorta sijoittamaan **tunnepisaroi**ta niihin liittyvien kuvakorttien viereen. Keskustelkaa näistä tilanteista, onnistumisista, selviytymiskeinoista ja ratkaisuista.
3. Voitte syventää keskustelua huolipilvien ja lisäkorttien avulla. Nuori valitsee itselleen tärkeimmät kortit, kaikkia ei kannata käyttää. Lisäkortteja löytyy teemoista **Minä, Minä ja muut** sekä **Harrastukset**.
4. Keskustelun lopuksi voit kannustaa ja vahvistaa nuoren ajatuksia **tähtikorteilla**. **Sydänkorteilla** voitte molemmat merkitä ilahduttavia asioita tai voit osoittaa myötätuntoa.
5. Sopikaa yhdessä, mitä asiaa lähdetään seuraavaksi viemään eteenpäin tai mikä asia otetaan tavoitteeksi. Tämä kirjataan muistiin esimerkiksi post-it lapulle, minkä jälkeen alustalle syntyneestä ”korttikollaasista” otetaan kuva dokumentointia varten. Keskustelua voidaan jatkaa uudella tapaamiskerralla.
6. SYKE- kortteja voi käyttää yhdessä muiden ko. aiheisiin liittyvien korttien kanssa. Esim. KESY – Keskustelu Symbolein -kortit sisältävät mm. oppimiseen ja oppiaineisiin liittyviä kuvia. Lisäalustoja voi tehdä itse tai printata Valterin tai Vanhempainliiton [www-sivuilta](http://www.sivuilla) teemoista **Minä** sekä **Minä ja muut**. **Minä**-ryhmän kortteja kannattaa laittaa **Minä**-alustalle ja **Minä ja muut** -kortteja ko. alustalle.

Antoisia keskusteluhetkiä!

SYKE – Syventävä keskustelu
ČISA - Čiekņudeaddji ságastallan

ČISA – Čieknudeaddji ságastallan

Govvamateriála skuvlii, ruoktot, ohppiidfuolahussii ja eará sajiide, gos ságastallet nuorain

Mii dat lea? ČISA sisttisdoallá govvagoarttaid, sátnegoarttaid ja vuloža, mat čatnasit nuora árgabeaieallimii. Barddedettiin goarttaid golmma oassái juhkkon vuložii, nuorra guorahallá eallimis, muitala vásáhusainis, hástalusainis ja givrodagainis su iežas vuogi mielde.

Masa dat vuođđuduvvá? ČISA teorijaduogáš vuođđuduvvá positiivvalaš áicamii, guldaleapmái ja oassálastimii. Goarttaid geavaheapmi doarju nuora olggosbuktima ja čieknuda ságastallama. Goarttat bajidit mielladili ja aktiivvalašvuođa.

Gii sáhtta gievahit? ČISA sáhtta geavahit ovdamearkan oahpaheaddji, bagadeaddji, psykologa, terapevta, sosiálabargi, kuráhtor, dearvvasvuođadikšár dahje fuolaheaddji. Geavaheaddji heiveha materiála ságastallama dárbbu ja iežas ámmátlaš rámmaid mielde nu, ahte nurrii dehálaš fáttát giehtadallojuvvojit árvugasat ja luohttámušain.

Maid gánneha váldit vuhtii? Álggos lea dehálaš muitalit oassálastiide ČISA jurdagis, deaivama fáttáin ja diehtosuojis. Gorttaid geavahemiin nuorra sáhtta giehtadallat áššiis hui persovnnalaččat. Son dulko goarttaid iežas vuolggasajis, ovdamearkan sátni “kultuvra” sáhtta mearkkašit kultuvrralaš duogáža dahje kultuvrralaš buđaldeami. Deaivamis lea buorre ságastallat árgga hástalusain ja iluin dan sajis, ahte ságastallo “nuora hástalusain ja iluin”. Oasseváldit ságastallet nuora iluin ja lihkostemiin ja hutket čovdosiid buresveadjima hástalusaide, madda ovttas bidjet konkrehtalaš ulbmiliid. Loahpas dehálaš áššit dokumenterejuvvojit čálalaččat ja / dahje govvemiin. Juos deaivamis ilbmá dárbu doarjagii dahje bohciida dorvvolašvuhtii laktadeaddji fuolla, ollesolmmoš fállá doarjaga dahje doalvu nuora dalánaga dohko, gos son oažžu veahki.

Ovdamearka ságastallamis, mas geavahit goarttaid ja mas fáddán lea nuora buresveadjin ja dan doarjun:

1. Bivdde nuora bardit alcces mearkkašahtti govvagoarttaid vuložii, mas leat modjemuohtu, dábálašmuohtu ja morašmuohtu. Bivdde bidjet gurot ravdii bures manni, ilu ja fámu bukti áššiid, gasku dábálaš áššiid, olgeš ravdii daid, mat dolvot fámuid, stressejit dahje eai su mielas mana bures.
2. Bivdde nuora bardit govvagoarttaid báldii daid dovdogoaiikkanasaid, mat su mielas gullet oktii. Ságastalli diliin, lihkostumiin, ceavzingoansttain ja čovdosiin.
3. Sáhttiibeahhti čieknudit ságastallama fuollabalvvaid ja lassegoarttaid vehkiin. Nuorra vállje alcces dehálamos goarttaid, buot goarttaid ii gánnet gievahit. Lassegoarttat gávdnojit temáin “Mun, Mun ja earát ja Buđaldeamit”
4. Ságastallama loahpas sáhtat movttiidahttit ja nannet nuora jurdagiid nástegoarttain. Váibmogoarttain sáhttiibeahhti guktot merket ilosmahtti áššiid. Sáhtat goarttaiguin maid čájehit oassádallama.
5. Soahppi ovttas, maid áššiid čuovvovaččat vuolgibeahhti doalvut ovddosguvlui dahje mii áššiid biddjo ulbmilin. Dát merkejuvvojit muitui ovdamearkan post-it lámppui. Dan maŋŋá vuložii hápmašuvvon “goartakollášaš” váldo govva dokumenterema váras. Ságastallama sáhtta joatkit čuovvovaš deaivvadeamis.
6. ČISA- goarttaid sáhtta gievahit ovttas eará fáttáide laktáseaddji goarttaiguin. Ovdamearkan SÁSY – Ságastallan Symbolain -goarttat. Goarttat sisttisdoallet ee. oahppamii ja oahppávdnasiidda gullelaš govaid. Lassevuložiid sáhtta dahkat ieš dahje prentet Valtera dahje Vánhemiidlihtu neahttasiiddus, maid temá lea “Mun” ja “Mun ja earát”. “Mun” - joavkku goarttaid gánneha bardit “Mun” -vuložii ja “Mun ja earát” -goarttaid iežas vuložii.

Riggodahtti ságastallanbottuid!